

Muñoz Suay: darrer comunicat

Ricardo Muñoz Suay, morí el passat dia 2. Director de la Fílmoteca de la Generalitat valenciana, el seu nom està unit a la producció de pel·lícules com 'Bienvenido Mr. Marshall' i 'Viridiana'. En aquesta darrera entrevista parla, i no para, de la seua passió: el cinema.

El dia d'aquesta entrevista Muñoz Suay em fa passar al seu despatx i el primer que m'ofereix és un Camel sense filtre, que sent com una destrallada al pit. "No et preocupes —em diu— si has d'escriure no cal que parles massa". En principi la conversa estava destinada a comentar els problemes que envolten la producció valenciana i si la continuïtat de rodatges com els de l'any anterior, sis en total, no era un miratge, però amb Ricardo era difícil establir límits. Era un conversador empedreït, de manera que l'entrevista es va convertir en una xarrada que jo vaig intentar conduir cap als meus interessos periodístics. Quan vam seure, tan sols em va suggerir una cosa: "De la cinta, en pots extraure el que vulgues, tens absoluta llibertat, sempre que sigues fidel al que he dit." Li vaig prometre un exemplar de la revista.

"Jo estic molt apartat del que en podríem dir el cine com a indústria. Però des de fa moltíssims anys, tu ja ho saps perquè em clave amb tu, em trobe satisfet de la meua darrera etapa en el cinema. No estic satisfet quan trobe dificultats, enormes, perquè les filmoteques siguen respectades i ajudades a Espanya. No és com en l'estranger; allí donen molta importància a la recuperació i, sobretot, a la conservació de pel·lícules, Començant pels mateixos nord-americans, els realitzadors de les noves generacions, no les de Coppola o Scorsese, ja exigeixen en els seus contractes que es guarden i es conserven els negatius, i que no se'n fa-

cen més còpies de les degudes. Que hi haja un negatiu per fer-ne còpies i un negatiu que no es toque. Això, a Europa no es pot fer, i a Espanya, menys encara. Els productors no s'adonen de la importància que té la conservació de les pròpies obres i posen moltes pegues per conservar el negatiu." Ací tots dos aprofitem per fumar. I continua. "De tal manera que s'ha donat el cas que en la pel·lícu-

"El problema del cinema espanyol és que no té productors. Al capitalisme no li interessa posar diners i fer negoci amb el cinema."

la *El espíritu de la colmena* d'Eri-ce no hi havia possibilitat de fer-ne més còpies perquè en Espanya un negatiu s'utilitza per fer totes les còpies. La situació d'escassetat de recursos en la indústria del cinema espanyol, des que vaig entrar en el cinema professional, el 1949, amb els seus problemes i crisis, sempre ha existit." Llavors intente preguntar-li, però em talla amb la mà.

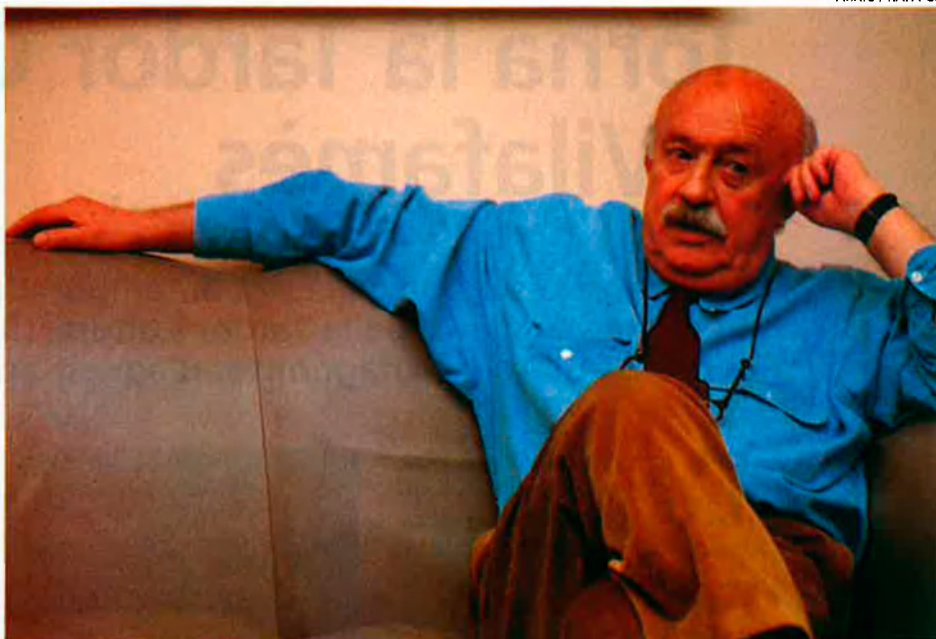
"Nosaltres teníem en aquella època solucions que es configuren segons la nostra activitat política, creïem que el nostre assalt al

Palau d'Hivern incloïa també la solució dels problemes industrials, socials i d'expansió del cinema espanyol. En aquest aspecte estàvem molt lluny d'haver-la encertat".

Manca de productors. "Però, Ricardo, ara les circumstàncies ja no són les mateixes i fins i tot la fe ha canviat o no en queda." Somriu i en actitud còmplice, em comenta: "Mira, el problema del cinema espanyol és que no té productors. Al capitalisme, i usem aquesta paraula en sentit objectiu, no li interessa posar diners i fer negoci amb el cinema espanyol. Hi hagué una època en què sí que va poder, però en Espanya tres o quatre *productors*, com Perojo, que va ampliar la meua experiència en la producció, Ricardo Núñez o Cesáreo González eren productors que sí que intervenien en el films com a industrials. Benito Perojo va ser l'inventor en Europa, no sé si en el món, de la primera coproducció, quan encara no existia la paraula. Perojo va fer *El negro que tenía el alma blanca* i va ser la primera coproducció entre França i Espanya. Desaparegudes totes aquestes persones, hi ha hagut altres productors importants, al marge de Querejeta, però ja no eren ni són productors que aporten diners dels seus bancs, sinó que aconsegueixen ajudes i subvencions per a les seues produccions. El cinema continua tenint una cara de frivolitat. Hi ha un rebuig al cinema com a indústria seriosa. Això no obstant no hi ha hagut mai tant de cinema com ara. No hi ha hagut mai tantes sales de

cinema com ara, veritat? Fixa't que també és un negoci l'exhibició de pel·lícules. Aquí a València, a Madrid i a Barcelona tenen una gran potencialitat i un gran sector de públic. Fins i tot els distribuïdors troben el seu mercat. Aquí tens el fenomen de les versions subtítulades al marge de les filmoteques. Són les sales de Barcelona, Madrid i València les que més espectadors atrauen. Jo també sóc contraria a subvencionar el cinema, però sé que si no l'ajuden, desapareix. Per tant em trobe en contradicció hegeliana, però crec que un cinema subvencionat a la llarga sempre s'afonarà. Jo tinc la impressió que la indústria no existeix. Moltes vegades he preguntat públicament fins a quin punt el cinema ha de dependre del Ministeri de Cultura, i no del Ministeri de Comerç. El problema és: el cine és cultura? Cultura pot ser qualsevol cosa. El cine ha de ser subvencionat? Això què vol dir?, que no hi ha mai productors i si n'hi ha, la primera cosa que pregunten és quantes subvencions rebran. Així ells aporten el mínim capital. Amb tota sinceritat, sóc pessimista respecte el cinema com a indústria. Crec que, en contra del que s'ha dit, els darrers quinze anys del cinema espanyol han estat els millors, probablement, de tota la història. Ara parlen molt de Florián Rey, però la seua última pel·lícula, jo no la suporta, era dolenta llavors i és dolenta ara. I és que hi ha un altre problema, la crítica quan parla del cinema passat espanyol no s'adona que abans hi hagué gent com Griffith que havia fet un cinema molt bo i a Espanya estàvem encara en les beceroles. I aquestes beceroles continuen. S'ha dit que la culpa era de Franco, però gràcies a la lluita contra aquesta dictadura intentàvem fer un altre cine."

El cinema valencià. Just quan fa un alt, li propose que parlem del cinema a València. "Pel que fa al cinema valencià, ja saps per què és valencià, veritat?" I em mira amb picardia. "Jo sé que els directors valencians i alguns productors pensen que jo hi estic en contra. Jo no hi estic en contra, tant em fa

que hi haja pel·lícules valencianes que murcianes, el que interessa és que hi haja bones pel·lícules i si en tot Espanya costa trobar productor, més difícil és trobar-ne ací. A més hi ha el problema de la promoció, com les pots vendre? Quina promoció pots fer d'una pel·lícula valenciana i en quina llengua? A més saps molt bé que quan plantejes dubtes i els problemes o no hi estàs d'acord, es dona per fet que estàs en contra, veritat? Alguns em telefonen per saber si he vist la seua pel·lícula o si estic d'acord amb determinades coses. No tinc problemes amb els professionals d'ací. Encara que no coincidesc en algunes coses, tinc els seus telèfons, fins i tot, dels qui no em telefonen. El problema de tot això és si la indústria espanyola admet tots els joves, i potser tenen molt de talent, que tots els dies intenten ser directors."

Encenem un nou cigarret i aprofite per suggerir-li si és que el cinema no pateix un mal endèmic. "Nosaltres partim en el cinema igual que els francesos, ells el 1895, nosaltres en el 1896; hi ha hagut indústria a Itàlia, França, Gran Bretanya, etc., però vam perdre la primera batalla. Els primers productors espanyols del cinema mut eren autors de teatre: Marquina, Jacinto Benavente, els germans Quintero i tot això ha estat un pe-

cat d'origen. En el 1930, amb el sonor, perdérem la segona batalla, podríem haver fet un cine que arribara a això que en diem Hispanoamèrica amb un important potencial d'espectadors, però també es va perdre i la tercera va ser quan el cine adquireix llibertat en tot el món llevat d'Espanya. I això volia dir unes condicions duríssimes de temes i de continguts. Ara les condicions són diferents, però tampoc no ocupem un lloc destacat. És cert que es fan bones pel·lícules, però són casos aïllats. Jo sé que dir açò acaba empenyant molta gent, però no és més que la nostra història, que en part jo vaig conèixer. Tampoc és que vulga guanyar-me enemics, però la distància, i la meua edat, em permet de veure com van les coses en el cine."

Ricardo parla i sap que venç amb els seus coneixements i la seua experiència, el seu treball li brinda un enorme dinamisme i està encantat de dir-ho. "Jo continue en contacte amb molta gent. M'interessa l'altra cara de la història del cine i com conservar-lo, veure com podem recuperar un material que si no fóra per les filmoteques avui ni tan sols existiria." Vam quedar que ens veuríem prompte i em recompensà amb un Camel. Li vaig aventurar que deixaria el tabac.

Ricardo Muñoz Suay es mostra escèptic respecte al resultat de les ajudes públiques: "Crec que un cinema subvencionat a la llarga sempre s'afonarà."

Jimmy Entreaigües